

MAGELLAN: BATIYA GİDEREK DOĞUYA ULAŞAN İLK GEMİCİ

Ferdinand Magellan, İspanya kralının desteğiyle batıya yönelip doğuya ulaşan ilk gemi filosunun kaptanıydı. Magellan, Portekizli soylu bir ailenin oğlu olarak 1480’de doğdu. On yaşındayken anne ve babası ölünce kraliçenin uşağı olarak Portekiz sarayına alındı. Magellan, 1505’te Hindistan’a gönderilen bir gemi filosunda görevlendirildi. Hindistan’ın Portekiz tarafından yönetilen bölgesinde 8 yıl görev yaptı ve bazı savaşlara katılıp yaralandı. Portekiz’in, Malezya’daki Malacca bölgesini ele geçirme seferinde gösterdiği başarı nedeniyle ödüllendirildi. Daha sonra, gönderildiği Fas’ta yaralanan Magellan’ın bir bacağı sakat kaldı. Fas halkıyla yasa dışı ticaret yaptığı iddiasıyla yargılanıp suçsuz bulundu ama saraydaki itibarını kaybetti. Kral’dan, baharat adalarına keşif gezisi yapmak için birkaç kez izin isteyen Magellan’ın talepleri geri çevrildi.

Ferdinand Magellan

İspanya kralının emrine girdi

Portekiz ve İspanya; 1494’te Papa’nın onayladığı antlaşmaya göre deniz ticaret yollarını ve yeni keşfedilecek toprakları paylaşmıştı. Portekizliler, doğuya doğru gidip keşfettikleri toprakların ve deniz ticaretinin sahibi olacaktı. İspanyollar da batıya doğru gidip dünyanın diğer yarısındaki toprakları ve deniz ticaretini kontrol edecekti. Bu iki ülke, keşif gezileri düzenleyerek baharat adalarına ulaşmak için sürekli yarıştı. Magellan, kendi ülkesinin kralını ikna edemeyince İspanya’ya yerleşti. İspanya kralı I. Charles’a 1517’de, Amerika kıtasının güneyinden geçip okyanusu aşarak doğudaki baharat adası olarak anılan Maluku Adası’na ulaşabileceğini anlattı. Portekiz’den önce baharat adasına ulaşmak isteyen İspanya kralı, Magellan’a onay verdi. Magellan; 5 gemi, 270 mürettebat ve iki yıl yetecek erzak ile 1519’da sefere çıktı. Portekiz kralı I. Manuel, Magellan’ı vatan haini ilan etti ve yakalanması için iki gemi gönderdi. Magellan, Portekiz gemilerini atlattı ve 30 Mart 1520’de Arjantin’in Puerto San Julian kıyısında demir attı. Arjantin’de İspanyol gemiciler, Magellan’a karşı üç gemide isyan başlattı. Magellan, isyanın liderlerini idam

ettirip gemicileri affetti ve Amerika Kıtası'nın güneyine doğru yol aldı. Kıtanın güney ucunda, iki okyanusu birleştiren Magellan Boğazı'nı keşfetti. Gemilerden biri fırtınada battığı, diğeri de İspanya'ya kaçtığı için Magellan, üç gemiyle Büyük Okyanus'a ulaştı. Suları sakin olduğu için Büyük Okyanus'a Pasifik Okyanusu adını veren Magellan, kuzeye yönelerek Ekvator'a yaklaştı. Guam Adası'nı 1521'de keşfeden Magellan, oradan Filipinler'e geçti. Magellan, Cebu Adası'nın yöneticisi olan Lapu-Lapu'yu Hristiyan olmaya zorladı. Bu kabul edilmeyince çıkan çatışmada, Magellan öldürüldü. Daha sonra gemiciler, Magellan'ın ölüsünü almak için Lapu-Lapu'ya değerli hediyeler önerdi ama o bunu reddetti. Lapu-Lapu, günümüzde Filipinlerin kurtarıcısı sayılıyor. Savaşta sayıları iyice azalan gemiciler, gemilerden birini yakıp Trinidad adlı gemiyi de onarılması için geride bıraktı. Baharatla doldurulan Victoria adlı gemi, İspanya'ya yöneldi ama mürettebatın çoğu C vitamini eksikliğinden öldü. Victoria'nın kaptanı J. S. Elcano, üç yıl süren seferi tamamlayıp İspanya'ya döndüğünde 18 mürettebatı kalmıştı. Diğeri gemi Trinidad ise İspanya'ya 4 gemiciyle ulaşabildi. Magellan'ın ekibinden 60 yıl sonra Sir Francis Drake, gemiyle dünya çevresini dolaşan ikinci kaptan oldu.

Prof. Dr. Ural Akbulut
ODTÜ Kimya bölümü